Censorledelsens årlige beretning, studieåret 2025/26 – censorkorpset for TekSam Teknologisk-Samfundsvidenskabelig Planlægning.

Forperson Ellen Højgaard Jensen og næstforperson Henning Jørgensen

Censorkorpset dækker følgende uddannelser:

- Arbejdsliv
- By og Plan
- Bæredygtig Omstilling (TekSam)
- Nordic Urban Planning Studies

Censorledelsen skal afgive en årlig beretning til institutionerne som bidrager til institutionernes kvalitetssikringsarbejde med uddannelserne på grundlag af censorernes viden fra eksamenssituationerne.

Den nuværende censorledelse tiltrådte den 1. april 2026 og denne rapport vedrører perioden fra den 1. september 2025 og frem til den 31. august 2026. Det betyder at denne rapport er skrevet med viden og bistand fra sekretariatet for censorkorpset for TekSam Teknologisk-Samfundsvidenskabelig Planlægning.

Valg af nyt censorkorps og ny censorledelse

Censorkorpset beskikkes for en fireårig periode, og det nuværende censorkorps tiltrådte den 1. april 2026. Ved hver ny beskikkelsesperiode udskiftes mindst en fjerdedel af censorerne i korpset. Det betyder, at der er mange nye censorer i censorkorpset, herunder censorer, som ikke tidligere har varetaget censoropgaver, og som derfor kan være usikre på, hvad rollen som censor indebærer, og hvilke forventninger der knytter sig til funktionen.

Dette stiller krav til censorsekretariatet, eksamensplanlæggerne og eksaminatorerne om at sikre, at nye censorer modtager den nødvendige information. Det gælder blandt andet praktiske oplysninger om, hvor og hvornår censor og eksaminator forventes at møde forud for eksamen, samt information om den enkelte uddannelse, den konkrete eksamensaktivitets læringsmål, bedømmelseskriterier og prøveform.

Samtidig stiller det krav til censorledelsen om at stå til rådighed for spørgsmål og yde bistand ved tvivlsspørgsmål, så nye censorer får den nødvendige støtte i varetagelsen af deres opgaver. Se også afsnittet ”Særlige opmærksomhedspunkter”

Det nyvalgte censorkorps består af 84 personer og er sammensat således:

- Institutionsansatte censorer: 21,4 %
- Aftagercensorer (ikke institutionsansatte): 78,6 %

Den kønsmæssige fordeling er:

- Kvinder: 47,6 %
- Mænd: 52,4 %

Censorkorpset måtte i forbindelse med nyudpegningen af censorer i 2022 søge dispensation fra censorbekendtgørelsens krav om, at der skal tilstræbes en ligelig fordeling af kvindelige og mandlige censorer. Ved den seneste udpegning var det ikke nødvendigt at søge dispensation herfra.

Som ny censorledelse er valgt forperson Ellen Højgaard Jensen og næstforperson Henning Jørgensen.

Generelle bemærkninger fra censorens tilbagemeldinger

Censorernes generelle tilbagemeldinger afspejler en overordnet tilfredshed med uddannelsernes faglige niveau og prøveformer. Der peges dog på en række forhold, som med fordel kan forbedres.

Der peges på, at der er afsat for lidt tid til afholdelse af projekt- og specialeeksamener, herunder til bedømmelse og efterfølgende feedback. Flere censorer oplever, at den udbredte anvendelse af kunstig intelligens (AI) i projekt- og specialeprocessen stiller nye krav til eksaminationen. Det skriftlige produkt vurderes ikke nødvendigvis at afspejle den studerendes faktiske vidensniveau og faglige kompetencer, hvilket betyder, at den mundtlige eksamen i højere grad må anvendes til at afprøve og dokumentere den studerendes selvstændige viden og refleksion. Samtidig opleves der et stigende ønske om uddybende feedback efter eksamen. Denne udvikling medfører et øget tidsforbrug, som flere censorer ikke vurderer, er afspejlet i den nuværende tidsramme for eksaminationerne. Se også afsnittet ”Særlige opmærksomhedspunkter”

Flere censorer efterlyser større gennemsigtighed omkring honorering og forventet tidsforbrug i forbindelse med eksamenerne. Samtidig fremhæves behovet for mere praktisk information til nye censorer, f.eks. klare retningslinjer for, hvornår censor og eksaminator forventes at mødes forud for eksamen. En sådan information vil kunne bidrage til større tryghed, særligt for nye censorer.

Der er også bemærkninger vedrørende planlægningen af eksamenerne. Nogle censorer oplever, at projektrapporter frigives relativt kort tid før eksaminationen, hvilket giver begrænset forberedelsestid og kan være vanskeligt at forene med øvrige arbejdsopgaver. Derudover peges der på, at eksamener i højere grad bør samles på færre dage. Flere censorer finder det uhensigtsmæssigt at rejse langt for at gennemføre en enkelt eksamen, og det fremhæves, at en mere samlet eksamensafvikling kan gøre censoropgaven mere attraktiv for erfarne og kvalificerede censorer.

Nogle censorer anbefaler ligeledes, at eksamenstidspunkter i højere grad fastlægges i dialog mellem vejleder og censor, hvilket vurderes at kunne skabe større fleksibilitet og bedre udnyttelse af censorernes tid.

Flere tilbagemeldinger omhandler de fysiske rammer for eksamensafholdelsen. Der nævnes tilfælde, hvor lokalerne har været for små i forhold til antallet af deltagere, og hvor manglende skærmfaciliteter eller trange forhold har gjort det vanskeligt at gennemføre eksamen på tilfredsstillende vis. Der efterlyses derfor en højere prioritering af egnede lokaler, særligt til specialeforsvar.

Endelig efterspørges bedre praktiske rammer omkring censorernes besøg. Det omfatter blandt andet adgang til kontaktoplysninger på vejleder eller eksaminator ved forsinkelser eller sygdom samt et ønske om et minimum af service i form af f.eks. adgang til vand eller kaffe i forbindelse med eksamensafviklingen.

Samlet set vedrører tilbagemeldingerne primært planlægning, information, praktiske forhold og eksamensfaciliteter, mens der generelt udtrykkes tilfredshed med uddannelsernes faglige niveau og selve eksamensafviklingen.

Bemærkninger fra censorerne til de enkelte uddannelser

- **Arbejdsliv**

  Censorevalueringerne er generelt positive, men har givet anledning til enkelte bemærkninger.

  Censorer efterspørger på fagmodulet en klarere forståelse af forholdet imellem studieordningen for fagmodulet Arbejdsliv og studieordningen for den humanistiske basisuddannelse. Skal alle mål i begge studieordninger være opfyldt i det aktuelle Bachelorprojekt? Dette bør afklares.

  Opdelingen af eksamensgrupper kan medføre uhensigtsmæssige tidsmæssige konsekvenser for eksamensafviklingen. I det konkrete tilfælde betød opdelingen af en gruppe på tre studerende til henholdsvis en gruppe på to og en enkelt studerende, at der blev afsat mindre tid end normalt til eksaminationen af de to studerende, samtidig med at der ikke var indlagt pausetid før den efterfølgende eksamination. Dette kan skabe forsinkelser, særligt når der er behov for grundig faglig feedback.

  For den enkeltstående studerende var den afsatte tid ligeledes meget begrænset, hvilket rejser spørgsmål om, hvorvidt tidsrammen er tilstrækkelig til en fyldestgørende eksamination og bedømmelse. Da studieordningen ikke indeholder retningslinjer for tidsallokering ved individuelle eksaminationer, opstår der usikkerhed om, hvad der kan betragtes som en rimelig og fagligt forsvarlig tidsramme. En minimumsgrænse på f.eks. 40 minutter for individuelle eksaminationer kunne bidrage til større ensartethed og kvalitet i bedømmelsen.

  Derudover kan meget stramme eksamensplaner med begrænset tid mellem eksaminationer medføre forsinkelser, manglende mulighed for pauser samt udfordringer i forhold til at sikre en fagligt forsvarlig gennemførelse af eksamenerne. Samlet set peger dette på et behov for mere realistisk tidsplanlægning og større tidsmæssige buffere i eksamensafviklingen.

- **By & Plan**

  Censorevalueringerne er generelt positive, men har givet anledning til enkelte bemærkninger.

  Nogle censorer vurderer, at prøveformen på *"Projekt: Strategisk planlægning og bæredygtig byudvikling"* ikke i tilstrækkelig grad giver mulighed for at danne et dækkende billede af, hvorvidt den enkelte studerende har opnået de kompetencer og den viden, der svarer til bedømmelseskriterierne.

  Andre censorer peger på, at kravene til projektrapportens omfang er for høje. I en tid, hvor kunstig intelligens i stigende grad anvendes i studiearbejdet, og set i forhold til den afsatte tid til bedømmelse, vurderes de meget omfattende projektrapporter at være uhensigtsmæssige.

Flere censorer fremhæver desuden, at den mundtlige prøve får en stadig større betydning i takt med den øgede anvendelse af AI. På den baggrund foreslås det, at den mundtlige præstation tillægges større vægt, og at der etableres mere strukturerede rammer for eksaminationen samt afsættes mere tid til den mundtlige del.

- **Bæredygtig Omstilling (TekSam)**

  Viden fra eksamenssituationerne har ikke givet anledning til bemærkninger. Der henvises til de generelle bemærkninger.

- **Nordic Urban Planning Studies**

  Viden fra eksamenssituationerne har ikke givet anledning til bemærkninger. Der henvises til de generelle bemærkninger.

Særlige opmærksomhedspunkter

1) Varetagelsen af opgaven som censor er blevet udfordret af AI og dens anvendelse af de studerende, ikke bare på censorkorpsets uddannelser, men generelt på Universiteterne.

   Censorerne skal sikre "at de studerende får en ensartet og korrekt behandling, herunder at deres præstation får en pålidelig bedømmelse". Hvordan sikres det i en tid med AI, er vi som censorer dygtige nok til at spørge ind til de studerendes faktiske viden og bedømme om der er anvendt AI?

   Universiteterne har forskellige opfattelser af hvordan AI må benyttes og dermed forskellige retningslinjer for brug af AI og hvordan anvendelsen skal deklareres. Dette skaber usikkerhed hos censorerne om der er anvendt AI og om anvendelsen overholder de fastsatte retningslinjer herfor. Der bør skabes en mere ensartet forståelse af og retningslinjer for anvendelse af AI på tværs af universiteterne.

   Redegørelsen af hvordan der er anvendt AI kunne med fordel indgå i projekter og specialers metode afsnit, i bedømmelsen ved den mundtlige eksamen vil der være stigende fokus på processen og ikke kun på det endelige skriftlige produkt. En deklarering som er vedhæftet, indgår ofte ikke i bedømmelsen, men afspejler en vigtigdel af processen.

   Censorkorpset ønsker løbende at blive orienteret om ændringer i Roskilde Universitets syn på AI og i retningslinjerne for brug heraf samt hvordan evt. ændringer påvirker de valgte bedømmelsesformer, hvordan og hvilken betydning de har for censorrollen i den konkrete eksamination.

2) Udviklingen inden for AI udfordrer de nuværende projekt- og specialeformater og rejser spørgsmål om, hvorvidt disse fortsat understøtter formålet om at udvikle de studerendes færdigheder i at anvende videnskabelige teorier og metoder i arbejdet med et fagligt afgrænset emne. Censorledelsen opfordrer derfor de enkelte uddannelser og Roskilde Universitet til at undersøge og drøfte alternative formater for projekter og specialer, som i højere grad afspejler de kompetencer, der forventes af kandidater i en tid præget af AI.

3) AI og plagiat i ungdomsuddannelserne og på universiteterne har præget sommerens forsider i de fleste danske medier. Censorformandskabet er kun bekendt med enkelte sager på censorkorpsets uddannelser og oplever det ikke som et udbredt problem. Der opleves dog en vis usikkerhed både hos censorer og eksaminatorer om hvordan man skal forholde sig til evt. sager om brug af AI der ikke er deklareret.

4) Roskilde Universitet er i gang med at implementere Universitetsreformen med henblik på at skærpe universitetets faglige profil, blandt andet gennem et øget fokus på bæredygtighed samt en kritisk-konstruktiv tilgang til teknologi og AI. Det må forventes, at dette vil medføre en række ændringer på de uddannelser, som er tilknyttet censorkorpset.

   Censorkorpset ser derfor frem til løbende orientering og inddragelse i de kommende processer, herunder i forbindelse med høringer om bekendtgørelser, studieordninger og væsentlige ændringer af uddannelserne, der berører eksamen. Censorkorpset står samtidig til rådighed for at rådgive uddannelsesinstitutionen om uddannelsernes eksamensformer og deres overensstemmelse med uddannelsernes formål**.**

5) Censorledelsen påtænker at udarbejde en velkomstpakke til nye censorer. Velkomstpakken skal blandt andet indeholde praktiske oplysninger om, hvordan censor og eksaminator kan kommunikere forud for en eksamen, samt hvor og hvornår de forventes at møde inden eksamen. Derudover skal den indeholde information om den enkelte uddannelse, den konkrete eksamensaktivitets læringsmål, bedømmelseskriterier og prøveform.

6) På Roskilde Universitets hjemmeside under *"Oversigt over censorkorps og tilknyttede fag og institutter fra RUC"* vil censorledelsens årsberetning samt kontaktoplysninger til censorledelsen blive tilføjet.